

Gyermekkor

(Az ifjúság nyelvén)

A zárkában sok a gond. Lehetsz agytröszt, vagy lóghat egy deszkád, a kipecázás mindig cikis ügy. A legjobb, ha csőtörés van a trombitádon, akkor nem szólítanak fel, s biztos, hogy nem kapsz szigonyt.

Lajosnak már megint sok kampója van, biztos megint megy nyári egyetemre, én meg jól behúzóok, főleg a rém-tanba, mert jó bizony hitvány esetén kapok egy modern drótkecskét. De én is gyűjtök rá, inkább kibírom Petőfi leve-sen, meg proletárszendvic-sen. Aki meglátja majd a csőszamaramat, biztosan paff lesz.

(Megjegyzés: A paff lesz több szinonimáját soroljátok!!)

A „fordításhoz” használható: *Nyelvművelő kis tükör (84. old. és 91. old.); Nyelvművelő Kézikönyv „Ifjúsági nyelv” szócikke*

999

„Életút-projekt”

Zalavári András²

A csoport: 6-8. osztályosokból álló (többségük nyolcadikos), koedukált, átlagos képességű.

A téma: a gyerekek azt kérték, hogy egy „döntési konfliktus”-ról játsszunk (az általuk felvetett ötletek közül ez kapta a legtöbb szavazatot).

Cél: az elvont erkölcsi értékek és az egyéni érdekek konfliktusának megélése.

Fókusz: egy „szociális foglalkoztató” létesítése és ennek következményei.

Keret: a gyerekek egy négyemeletes társasház lakói.

I. Kontextusépítés

TÖRTÉNÉS

CÉL

ALTERNATIVA

1. Az épület:

1.1. Az épület vázlatos, metszeti rajzának bemutatása csomagolópapíron. Utcanevet választunk, házszámot adunk az épületnek.

Helyszín, környezet, térbeli elrendezés meghatározása.

Közös rajz.

1.2. Narráció: Tanácsi bérlakások voltak, az önkormányzat eladta, minden lakó élt a lehetőséggel. Most társasház. A pincszint azonban önkormányzati tulajdonban maradt: a város raktárnak, illetve karbantartó műhelynek használja.

Információközlés.

Adásvételi szerződések, tulajdoni lapok bemutatása, átnézése.

2. A lakók:

2.1. Mindenki nevet választ magának.

A szerepbelépés előkészítése, a szereppel való azonosulás megkönnyítése.

A nevek, családi viszonyok szerepkártyák („tulajdoni lapok”) alkalmazásával sorsolhatók is (pl. a „Liszt családja” nevű játék alkalmazásával).

2.2. „Lakásfoglalás”, vagyis beírjuk a neveket a ház rajzán jelzett lakásokba.

Mint fent.

Ha korábban a sorsolást választottuk, akkor történhet a tulajdoni lapokkal, amelyeken ugyancsak be kell írni a tulajdonos (hiányzó) nevét.

2.3. Egyéni munka (5 perc): Egy lapra mindenki felírja az imént választott nevét, valamint a foglalkozását, életkorát, a három legjellemzőbb egyéni sajátosságát, a családi állapotát és hogy kivel vagy kikkel lakik egy lakásban.

Mint fent.

Rajz: a szereplő önportréja. Vagy: választás fényképek közül, amelyek hátoldalán akár némi információ is lehet.

² Zalavári András veszprémi általános iskolai tanár, ez év februárjában tette le a drámajáték-vezetői vizsgát.

2.4. Bemutatkozás: mindenki egymás után, az előző pont eredménye szerint.

A szerepek felvétele.

Névtábla készítés (bejárati ajtóra), esetleg névjegyek készítése és cseréberéje.

II. A játék

TÖRTÉNÉS

1. Lakógyűlés I.

1.1. Narráció: Az árak emelkedése miatt a közös költségeket (lépcsőházi világítás, szemétszállítás, stb.) emelni kell. Ennek megbeszélésére lakógyűlést hívtak össze. Ezen a gyerekek, mint lakók jelennek meg.

1.2. Helyszín: az egyik lakás nappalija. A székek elrendezése az ülésrend szerint.

1.3. Szerepbelépés. (A tanár is helyet foglal az egyik széken.)

1.4. Tanár szerepben: Hozzászólásra jelentkezik, majd amikor megkapja a szót, bemutatkozik. Elmondja, hogy az önkormányzat szociális osztályának munkatársa, és most, miután a lakók már megegyeztek a közös költség összegében, szeretné kihasználni az alkalmat, hogy együtt vannak, így nem kell mindenkinek külön megkeresnie. A szociális osztály új tervezetet készít a kisiklott életpályájú emberek támogatására. Ennek sikerét segíthetik azáltal, ha kitöltenek egy kérdőívet. A városzerte végzett felmérések eredményei befolyásolják majd a projekt végleges formáját.

1.5. Kérdőívek kitöltése. Ha szükséges, a kérdéseket előtte közösen értelmezhetjük.

1.6. A vélemények összesítése egy kitöltetlen kérdőívben.

2. Pletykák

Néhány híresztelés a szociális foglalkoztató” leendő „emberanyagáról”, a létrehozás korábbi sikertelen próbálkozásairól, arról, hogy már eldöntött tény: ebben az épületben létesül majd.

3. Értékelés

A szerepekből kilépve megbeszéljük az eddigieket.

4. Lakógyűlés II.

4.1. A tanár szerepben: bemutatkozik, mint a szociális foglalkoztató vezetője. Megköszöni a kérdőíveken kinyilvánított pozitív hozzáállást és elmondja:

CÉL

Információ a helyzet beállításhoz.

Térkijelölés.

Rávenni a lakókat a kérdőív „felelősségteljes” kitöltésére.

A kérdőíven efféle „ártatlan” kérdések szerepelnek: Helyesnek tartaná-e, ha a deviánsoknak a normális társadalomba való beilleszkedését közcélú munkavégzés biztosításával segítené az önkormányzat?

Kellően hivatalosra homályosított szövegezéssel a problémát minél inkább távolítani, elvi síkra terelni.

Köztudottá tenni a csoportvéleményt, ami a későbbiekben hivatkozási alap lesz.

A korábbi vélemények megintatása, a második lakógyűlés „hangulati előkészítése”.

A helyzet intellektuális feldolgozása. Az érzelmi reakciókat igyekezzünk megőrizni a következő pont-hoz!

Információnyújtás.
A probléma

ALTERNATIVA

Meghívó kézbeadása.

Az I/2.4-beli bemutatkozás megtörténhet itt is, az „illetékes úr” kérésére.

Újságcikkek ugyanerről. Esetleg telefonbeszélgetés egy közös összejövetele, vagy a „Véletlenül meghallott beszélgetés” nevű konvenció alkalmazása – helyszín a buszmegálló.

Az értékelés történhet szerepen belül is. Ez esetben páros munkát javaslok: a lakók kettesével beszéljék meg a helyzetet.

nem kis mértékben ennek köszönhető, hogy éppen erre a házra esett a választás.
(Tisztázandó, hogy a „foglalkoztató” vezetője és a múltkori, kérdőíves önkormányzati tisztviselő nem azonos személy – második tanári szerep!)

testközelbe hozása.

4.2. Hozzászólások, kérdések, vélemények a lakógyűlésen.

Reagálási lehetőség. Feltehető a 3. pontban megfogalmazódott kérdések.

5. Kiscsoportos improvizáció (szituációs játék):

A) arról, hogyan jönnek be a lakók a bejárat előtti lépcsőn ülő „foglalkoztatottak” között;

B) térköz, elhelyezkedés a buszmegállóban, ahogy egymás után érkezik néhány lakó, illetve „foglalkoztatott”.

A csoportközi viszonyok ábrázolása.

Riport a helyi tévének, amelyben megszólalnak mindkét fél képviselői, és véleményt mondanak egymásról.

6. Az alternatívák oszlopában felsorolt szituációk eljátszása (...ha az idő, a körülmények és a résztvevők kívánják/engedik.).

(Lehet a foglalkozás vége, illetve részben vagy egészben egy következő foglalkozás eleje.)

Hétköznapi kellemetlenségek.

Leszólnak minket (lakókat) az ismerőseink.

Bezár néhány környékbeli üzlet.

Csökken a lakásaink piaci értéke.

A rendőr, a lakcímet látva, sokkal többet „szőröz” az igazoltatáskor.

Egy eltűnt (később esetleg megkerülő) bicikli esete (stb.).

III. A következő foglalkozás (lásd még az előző pontot!):

TÖRTÉNÉS

1. Narráció: Egy őrző-védő kft. egyenként felkereste a lakókat, és szolid díjfizetés ellenében ajánlkozott, hogy megvédi a lakókat a „kellemetlenségektől”. A következő napon, jó néhány lakó szeme láttára a kft. gorillái véres-eszméletlenre vernek egy „foglalkoztatottat”, aki humorosnak szánt, félreérthető megjegyzést tett egy mellette elhaladó nőre.

1.1. Tabló: a verés szemtanúi.

1.2. Belső hangok.

2. Lakógyűlés III.

CÉL

Információközlés. A következő pont előkészítése.

A „pozíció”-függő reakciók bemutatása.

A szemtanúk gondolatainak kihangsúlyozása.

Reagálás, állásfoglalás lehetősége.

ALTERNATIVA

A kft. ajánlkozásának páros lejátszása.

A drámaóra konkrét történéseitől függ, hogy befejezhető-e a foglalkozás az előző ponttal.

A III.1. pont helyett: „hangulat-rajz” készítése: esetleg befejező („stáblista-”) zene összeállítása zajokból (rögtönzéssel); esetleg a buszmegálló szituáció újrajátszása.